

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Kršćanstvo in vojna.

Nedavno je pod tem naslovom izdal znani nemški monakovski učenjak, modroslovec in vzgojeslovec Foerster knjigo, ki razpravlja o novi potrebni preobrazbi narodov in njihovih odnošajev v zmislu нравnih krščanskih načel. Misli, ki jih navaja, so vpoštovanja vredne, zlasti še, če pomislimo, da so zaradi njegove doslednosti naše priznanje celo v njemu nasprotnih taborih. Izvaja nekako tako-le:

Mnogo kristjanov je spočetka proslavljalo učinek vojske na vero in značaj na tak način, da smo si rekli: no, če je tako, potem naj bo vojska še tako veliko zlo, končno bomo imeli od nje le same koristi; ona bo pravzaprav zopet uveljavila krščansko življenje, saj premore celo več nego je premogel „Bog-človek“, ona je mogočen poslanec Božji in ustanovitelj krščanske vere in pravilna doslednost bi bila namesto ljubezni, ki ga oznanja evangelij, postaviti veliko vzgojiteljsko vojsko. Ko smo videli, kako sijajno se je naša vojska izkazala s svojim orožjem, smo se dali vsi za nekaj časa pregovoriti, da smo нравni vpliv vojske na naše življenje daleko precenjevali, a podcenjevali nasprotno stran v isti meri. Čas je že enkrat, da se spametujemo. Mnogo kristjanov v svoji krščanski vesti ne občuti, vsaj na videz ne, več, da je ta svetovna vojska velik krvav zločin človeštva, za katero bo vsak človek dajal odgovor, naj se je kakorkoli udeležil. Kot edina mogoča pot do Boga in do rešitve naše duše nam je bila po življenju in trpljenju Kristusovem razodeta ljubezen človeka do človeka in boj z našimi sovražnimi strastmi in nagoni: „Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj; to je moja zapoved, da se ljubite med seboj; to vam zapovedujem, da se med seboj ljubite.“ Zdi se, kakor da bi se bogoskrunsko igrali z najsvetejšimi rečmi, če rečemo, da to razodetje ne velja kot zahteva, merilo in sodba tudi za občevanje narodov. Kakor da bi se življenje in dejanje narodov odigravalo izven posameznika! Odgovorni smo Bogu za svoje in za naših bratov duše in vemo, kaj dela vojska iz naših duš. Četudi najde danes tisoč nedolžnih s svojo mučeniško smrtjo

ali s svojim vstrajanjem blagor svoji duši ali se jih celo mnogo spreobrne k veri, se vendar ta dobiček nikakor ne da primerjati z neizmerno škodo, ki jo trpé slabše duše in le Bogu bi morali prepustiti, da bi iz takega obupnega položaja vzkliklo dobro. Človek pa, ki vzame vojsko bolj lahko in se še vedno opija z njeno svetlo stranjo — je resnično izgubil Očeta, Sina in svetega Duha, pa naj bi združeval v sebi vso učenost celega sveta. Če pa občutimo krivdo vojske do mozga svoje duše in se stresemo za svojo najmanjšo sokrivdo, potem se bomo tudi resnično varovali pred vsako lahko-miselno vojsko, ter v sebi in drugih zatirali vsako prevzetnost in ošabnost, z eno besedo napuh, ki je kriv izbruha vojnega požara. Tudi v nebesih, beremo, se je bila vnela med angelji huda vojska. Začetnik ji je bil napuh. Da se je pa človeštvo čez sebe in Boga že zdavnaj prevzelo, ni treba izgubljeni besed.

Evropa je hotela pokazati svoje junaštvo, svoj heroizem. A pravo junaštvo, pravi heroizem nahajamo v krščanstvu. Junaštvo ubijanja moramo spremeniti v junaštvo ljubezni in zmage nad samim seboj in delati na to, da premagamo vso mehkužnost in nizkost svoje narave. Pojasniti si moramo vse pretirano proslavljanje vojske in njenih dobičkov in bomo videli, da tiči za njim le navidezno junaško pojmovanje življenja — v resnici je vse kaj drugega. Ali se nam ne kaže v resnici, da nam manjka še veliko junaštva za pravo delo, če mislimo, da bo vse tisto, za kar je treba naporenega in temeljitega dela v krščanski preobrazbi človeštva, darovala vojska kar čez noč? Edinost, požrtvovalnost, idealnost? Mnogo kristjanov je danes v resnici padlo iz ravnotežja, ko so svoje pičle rezultate svojega dolgoletnega truda primerjali s sijajnim učinkom vojske. Toda le mirno! Ne bomo rekli, da bo šla vojska mimo nas brez vseh koristi, a kljub temu ona je in ostane huda zaničevalka, ki izčrpa mnogo naših нравnih sil. A najmanj imamo vzroka zanašati se na to, da ona res rešuje naloge, katerih v miru nismo mogli rešiti. Počakajmo, da vidimo, kako bo z edinostjo po vojski! Počakajmo, kako bo s požrtvovalnostjo! Junaštvo bojnega

polja je vse kaj drugega kakor požrtvovalnost in disciplina v družini, poklicu in družbi. Česar sami nismo mogli storiti na versko-nravnem polju tega tudi vojska ne bo storila. Namesto teh bodo prišle nepričakovane usodepolnosti, proti katerim bomo morali zediniti vse moči verskega in nravnega mirovnega dela. Ne, vojska nam ne bo prenovila versko-nravnega življenja, ne čisto nasprotno. Šele kadar se bo naša krščanska vera otresla vojne omotice in bomo v zdravi treznosti spoznali, kakim sanjam smo se bili udajali, šele potem se bo začelo razvijati delo evangelija. Sanje so, da bi vojska vzgajala človeštvo. Kako, ko je njena vzgoja tako zunanja in nas postavlja v odvisnost samo nenavadnih nagibov in nujnosti. Kako naj vojska vodi do vzgoje, ko se je sama razvila iz slabe vzgoje, iz neukročenih strasti in nagonov in je njen izvor za vse njeno vzgojevalno delo končno vedno merodajno.

Težko je seveda govoriti o posledicah, ki izvirajo iz hudega, iz zla. Previdnost zasleduje tudi tu svoje namene. Eno pa je gotovo, da moramo občutiti strah in grozo tega svetovnega zločina, ne pa zreti v njem božjega blagoslova in božjih darov, sicer bi Previdnost le težko dosegala z nami svoj namen, če vzamemo vsako stvar za dobro, ki nam jo pošlje Bog.

Tako govori Foerster. Vojsko imenuje odpad od Boga. Zato zahteva, da si očistimo duše vsakega vojnega navdušenja, vse vojne omotice in vse skrivne ljubezni do vojske, izvzemši seveda, kar se samo po sebi razume, do tiste, ki nam je vsiljena!

Gnojenje vinogradov.

Marsikdo tarna, da je rodovitnost vinogradov ponehala. Kdor se spominja časov pred 15 leti, ta ve dobro, kako obilo so takrat trte rodile.

Mlada trta je sicer sama na sebi bolj rodovitna kot stara, ampak glavni vzrok, da trte ne rodijo več toliko kot v prejšnjih letih je drugi in sicer napačna reznja in pomanjkanje redilnih snovi v zemlji vsled izčrpanja.

V reznji se godi pri nas ta napaka, da puščajo vinogradniki leto za letom trto kvišku uhajati, s čemer se star les podaljšuje in moč trte ponehuje.

Vinogradnik naj gleda toraj na to, da mu star les ne doseže večje višine kot $\frac{1}{2}$ m ali le malo čez, da bo trto dlje v moči ohranil. Ta se da pa doseči le na način, da se reznik ali ščap nareže na trti vedno nižje kot šparon in da se po potrebi star les zniža.

Glavni vzrok manjše rodovitnosti trt pa je pomanjkanje redilnih snovi v zemlji.

Vsak pameten vinogradnik mora tedaj skrbeti za to, da se snovi, ki se s pridelkom zemlji leto za letom odtegujejo, zopet nadomestijo in to se da doseči edino le s pravilnim in rednim gnojenjem.

Najboljše gnojilo za trto je dober, masten hlevski gnoj. Nadomestilo zanj pa dobro napravljen kompost. Če nam gnoja primanjkuje, ali če gnojimo vinograd samo s kompostom, treba je pomagati tudi z umetnimi gnojili.

Najboljši čas za gnojenje vinogradov je jesen in bi se moral vinograd pognojiti vsaj vsako tretje leto. Če je vinograd velik, si ga razdelimo na tri dele in gnojimo vsako leto en del, s čemur se potreščina na gnoju in delu enakomerno razdeli.

Na en oral vinograda bi morali porabiti letno vsaj 100 q, to je deset voz (košov) dobrega gnoja.

Če ne moremo toliko gnoja dati ali pa če rabimo mesto njega samo kompost, potem je treba gnojiti tudi z umetnimi gnojili in sicer vsako leto v jeseni s 300 kg Tomasove žilindre in s kakimi 120 kg kalijeve soli na oral. V peščeni zemlji dajmo kalijeve soli raj več, to je 150 kg na oral. Umetno gnojilo se bolj sredi vrst enakomerno raztrosi in potem podkopa ali podštiha.

Gnojenje z zgoraj navedenimi dvema vrstami umetnega gnoja pa ne zadostuje, zlasti ne tam, kjer je rašča trt nezadostna.

Tam je treba na pomlad pognojiti še z dušikovim gnojilom. Najboljši je čilski soliter, ali ker tega ni, amonijev sulfat (amonijeva sol). Amonijev sulfat se raztrosi zgodaj spomladi v množini od 100 do 150 kg na hektar, kar je odvisno od

LISTEK.

Inultus (Nemaščevan).

Praška legenda. - Prosto po Zeyerju prevel Silvin Leander.
(Konec.)

„Mrtvaška nevesta!“ je zašepetala in se plazila po kolenih k njegovim nogam. Dotaknila se jih je s čelom in ko je začutila marmorno mrzloto, se je zopet zavedla.

Skočila je po koncu, prižgala luč, odprla vrata in zavpila:

„Placida! Gvido!“

Prihitela sta vznemirjena, kajti čudila sta se, kako dolgo že dela Flavija. Njen glas je bil votel, v stiski in čisto spremenjen. Spogledala sta se z začudenjem, vzbujala je grozo, ko sta jo videla v mračnem prostoru naslonjeno na steno, z liso strjene krvi na čelu, s katerim se je dotaknila Inultusovih ranjenih nog. Zagledala sta Inultusa, iz katerega desne strani je tekla kri. Stala sta tiho kakor onemela Flavija. Skoro pa je pričela govoriti, med tem ko je pokazala s prstom na Inultusa.

„Odnosite ga!“ „Ali si ga umorila?“ je vprašala Placida. Flavija je pokimala: „Bog mi naj odpusti!“ „Ti govoriš o Bogu? Ali si pričela vanj verovati?“

„Nisem mogla dokončati svojega dela brez umora“, je rekla, izogibaje se Flavije. In potem je pristavila: „Rad je umrl.“

Zakrila si je obraz. „Kaj torej?“ je vprašala Placida. „Ne vem“, je odvrnila obupano Flavija. „O, vedela sem, da bom morala prej ali slej vreči to truplo v klet“, je rekla Placida z žalostnim smehom. Potem pa se je obrnila k Gvidu, ki je tiho jokal.

„Odnesejo ga, — vi Madona pa svetite!“

Odnegli so Inultusa in tudi njegov s krvjo prepiti venec, vlekli so ga čez stopnjice in Flavija je postavila luč na stran in privzdignila težka, zaprta vrata kleti, ki je kot ostanek starega poslopja bil v skalo vsekana, breztalni prostor, v čegar notranjščino so peljale črvice in prašne stopnjice. Čez nje iti bi bilo zelo nevarno. Placida in Gvido sta dvignila truplo čez odprtino, držala ga nekaj časa

v zraku in ga potem spustila. Ko je padel na tla, je odmevalo iz globokega mraku votlo donenje s tako nenavadnim in groznim zvokom, da so Flavija, Placida in Gvido stali kakor prikovani, in ko so se drug k drugemu obrnili, si brali v smrtnobledih obrazih toliko strahu, da so pobegnili, kakor bi jim stali nasproti duhovi.

Nobeden ni pogrešil Inultusa, nobeden vprašal po njem in dona Flavija je mogla mirno spati. Placida se je zamislila, ko jo je videla v prvem in drugem dnevu vedno enako mirno, brez kakega znamenja kesa in smehljajočo se.

„Gorje ji!“ je rekel k Gvidu, „ne verujem v njen mir. Videl boš, da bo zblaznela!“

Dona Flavija je dala odnesti križ iz sobe in sama je zelo pridno delala pri kipevem obrazu. Ko je bilo delo končano, so jo prenesli v palačo onega plemenitaša, ki ga je naročil. Slava done Flavije se je razširila po celi Pragi. Don Baltazar je priredil veliko slavnost in izročil pri tej priliki doni Flaviji zlat venec. Podržala ga je v rokah in se obrnila h Kristusu

iz marmorja, ki so ga vstvarile njene roke, in dve veliki, težki solzi so ji prišli iz njenih oči. Žalostna in blede se je vrnila.

Vstopila je v delavnico in se vsedla ne daleč od reliefa Properzije de Rossi. Zamislila se je. Ko je prišla k njej Placida, je rekla starki: „O, ko bi vedela, kako bomo uteši slava žejo duše! Ko bi vedela, da nisem zadovoljna pri svojem uspehu!“

Placida ji je vzela venec iz rok in ga ji položila na glavo.

„Večja si, kakor Properzija de Rossi. Prekosila si jo!“

„Properzija de Rossi!“ je strastno vskliknila Flavija. „O, kako je bila ona srečna in jaz nesrečna! Zakrila si je obraz s plaščem, potem pa pristavila: „Ona je umrla vsled ljubezni, — jaz pa sem ljubezen umorila!“

Njena prsa so se tresla joka, toda v njenih očeh ni bilo solz.

„Molči!“ je rekla Placida strogo in ji položila roko na usta. „Molči in pozabi!“

Flavija se je vrnila, si vzela zlati venec z glave in ga dala Placidi.

rašče trt, enakomerno med vrstami in se potem podkopa. S čilskim solitrom se gnoji vedno šele med raščo trte, pred prvo in drugo kopjo, ker ga deževna voda sicer prehitro izpere v globočino.

Shlevskim gnojem gnojimo že v jeseni, da se do spomladi v zemlji razkroji.

Gnoj se enakomerno po vinogradu raztrosi in globoko podkopa ali pa gnojimo v široke, na ped globoke jarke sredi vrst.

Če je zemlja težka, mastna se zelo priporoča vsakih 3 do 5 let apnati. Na oral vinograda se rabi 900 do 1200 kg apnenega prahu (živega apna), ki ga po ceni dobimo v apnenicah. Ta prah se jeseni raztrosi lahko ob enem z umetnimi ali hlevskim gnojem (izvzemši superfosfat ali amonijev sulfat s kojima se ne sme mešati) po vinogradu in se podkopa.

Preobilo apnanje pa ni priporočljivo, ker je ameriška trta za apno občutljiva.

B. Skalicky.

Gospodarstvo.

Suho pesno listje in suho krompirjevko kupuje deželno mesto za krmila in sicer za krmilno centralo na Dunaju. Krompirjevka in pesno listje mora biti čisto suho, namreč ne na soncu posušeno, ampak posušeno s pomočjo toplote v sušilnicah, kakor jih imajo n. pr. pivovarne. Ponudbe z navedbo množine in cene tako sušenega blaga je pošiljati na deželno mesto za krmila v Ljubljani. Pripomniti je, da mora biti pesno listje odrezano z glavo, namreč z zgornjim koncem pesne korenine tako, kakor je navada obrezovati sladkorno peso.

Svarilo proti špekulaciji z zemljišči. Dunaj, 6. oktobra. (Kor. ur.) C. in kr. poveljnik vojne skupine nadvojvoda Evgen je glede na dejanske dogodke sklenil, da svari proti brezvestni špekulaciji z zemljišči, ki poizkuša zapeljati kmečko prebivalstvo pod napačno pretvezo k prodaji zemljišč, češ, da so zemljišča vsled vojske postala manj vredna. Nasproti takemu nepoštenemu postopanju naj se nastopi z vso strogostjo; moštvo naj se pouči, da vojska vrednosti zemlje in zemljišč ni le znižala, marveč da je še vedno višja, od prodaje se zato najodločneje odsvetuje. Iz pisem ali iz vprašanj vojakov znani slučajji kake nameravane zemljiške špekulacije ali zapeljevanja na prodajo zemljišč se bodo takoj naznanili pristojnemu civilnemu sodišču in istočasno tistemu okrajnemu glavarstvu, kjer leži posestvo. Poljedelsko ministrstvo je glede na navedeno opozorilo c. in kr. poveljnika vojne skupine nadvojvode Evgena opozorilo politične deželne oblasti, da so dolžni zastopniki političnih okrajnih oblasti, ki so odposlani v prometno komisijo zemljišč, da pozorno pazijo na take pojave in da naj v danih slučajjih glasujejo proti prodaji.

„Pojdi“, je spregovorila, „in vrzi venec v klet za njim.“

„Ali noriš?“ je vprašala Placida.

„Pojdi in ubogaj!“ je rekla Flavija določno in s tako energijo, da je starka poslušajoče odšla. Ko se je vrnila v delavnico, je našla relief Properzije de Rossi do polovice razbitega in na močnem drogu, ki je držal skupaj relief, je visela dona Flavija obešena s svojim predpasnikom.

V isti noči je izginil Flavije križ iz oratorija onega španskega mogotca, čegar mračno dušo je Kristus iz marmorja tako malo ganil, kakor če bi bil resničen Kristus.

Ta lep križ je bil prinesen iz hiše greha in prešernosti v neko cerkev, ki so jo obiskovali večinoma najubožnejši iz Prage. Ta čudež je polagoma budil začudenje v celi deželi in obenem so govorili o nezaslišanem samoumoru done Flavije. Uganko je razrešila Placida. Bila je uničena, zato je vse priznala. Odprla je zaprta vrata kleti, v katero se je spustil Gvido in prinesel na svetlo tako zemeljske

O določitvi najvišjih cen za nadrobno prodajo krompirja ukazuje c. kr. deželni predsednik z dne 5. oktobra 1916 sledeče: V nadrobni prodaji krompirja avstrijske letine 1916, to je, kadar se prodaja v množinah pod enim meterskim stotom, porabnikom, se naslednje najvišje cene ne smejo preseči: Cene v vinarjih za eden kilogram zdravega, primerno suhega krompirja brez prsti in kali, razun rogličarjev, prebran, čist in najmanj velik kakor kurje jajce, za čas do 28. februarja 1917 14 vin., neprebran 12 vin.; od dne 1. marca 1917 prebran 16 vin., neprebran 14 vinarjev.

Kmetovalci, vozite s kravami! Potreba bo oddati v bodoče mnogo živine za vojaštvo! Da bodo poljedelci mogli obdelati polje, je nujno potrebno, da naučé krave voziti. Pouk, kako naj se učé voziti krave, je bil že objavljen po domačih časopisih. Poljedelci pri nas imajo pa dostikrat predsodke gledé vožnje s kravami, češ, da se ne spodobi za trdnega kmeta, da bi vozil s kravami. Ta predsodek je brez podlage. Po celi Švici, po Tirolskem in Predarlskem, kjer imajo prvovrstno živino, vozijo s kravami tudi največji posestniki ter v splošnem sploh nimajo volov, ker jim krave več koristijo. Zakaj ne bi pri nas posnemali pametnih naredb po drugih krajih! Za neutemeljene predsodke danes sploh ni mesta! Za res težke vožnje seveda je rabiti le vole, manjše vožnje in lažje delo pa krave prav lahko opravljajo.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po kratkem presledku topniškega ognja začeli so Italijani na Krasu 8. t. m. na celi bojni črti zopet napadati. Z vso silo divja topniški ogenj naprej. Naše topništvo zlomilo je že prve napade italijanske pehote. Po znamenjih soditi, bo dosegla laška osma ofenziva v tem tednu svoj višek in Lah bi bode poizkušali v najkrajšem času svoj generalni napad. Na nobenem drugem bojišču ni zbranega na tako malem prostoru toliko topništva in vojaštva, kakor na Krasu. Korenito so se Italijani pripravili za to ofenzivo, a našli nas niso nepripravljene, kakor moremo sklepati iz naših uradnih poročil. — Sijajna podjetja naših čet v tirolskih gorah na 2500 m visokih ledenikih vzbujajo splošno občudovanje. Uradno poročilo dne 9. t. m. javlja, da se nadaljuje boj sovražnega topništva in z minami v južnem delu primorske črte. Z zapiralnim ognjem zavrnili smo italijansko pehoto, katera je poizkušala napadati na kraški visoki planoti južno Nove vasi in v odseku Gorice proti sv. Katarini. V fassanskih alpah razvili so se v odseku Gardinal-Coldose po več ur trajajoči ljuti pobližnji boji. Napadajoči sovražnik, več bataljonov močan, bil je krvavo odbit. Naše čete imajo vse višinske postojanke trdno v svojih rokah.

Rusko bojišče. — Po uradnem poročilu dne 9. t. m. vzele so nemške čete v ozemlju Ludove neki vrh. Na sedlu Pantyr pa je bil odbit ruski sunek. 8. t. m. je zopet sovražnik ljuto napadel naše postojanke mej Swiniuchy in Kisielinom, ter napade na obeh straneh

ostanke Inultusa kakor tudi zlat venec, ki so ga vrgli za njim v grob.

Ko se je skromni in ubožni mrtvaški sprevoz ob veliki udeležbi revnejšega ljudstva pomikal skozi praške ulice, se je zgodilo nekaj nenavadnega. Skozi vso pot je klečala množica ubožcev in trpečih, nagnila glave k zemlji in se dotaknila tlaka, v največji spoštljivosti. Vse to na nemajhno začudenje imenitnih gospodov in dam na konjih in v karosah, ki so se zaman povpraševali po vzroku nenavadne in na izreden način kazoče pobožnosti. — Neki ponosen laški kardinal, ki se je tedaj mudil v Pragi, se je zelo jezil, kajti njegov bliščeči voz se je moral pred klečečo množico za hip vstaviti. Hotel je ravno nekaj reči, ko je prišel iz neke nizke, nedaleč ležeče hišice star duhovnik, ki je v tem trenutku prinesel hiši pomoč in tolažbo. Ko je zagledal Inultusovo krsto, je stegnil roke, zasvetil se mu je obraz, pokleknil je in sklonil glavo. Kardinal je nepotrpežljivo izstopil, šel k njemu in se ga dotaknil.

„Zakaj klečite in kaj pomeni vsa ta

Zaturecy ponovil zaporedoma po tri- do štirikrat, kateri so se pa popolnoma z najtežjimi izgubami za njega izjalovili. — Oprostitev po Rumunih zasedene Sedmograške vrlo dobro napreduje. Kakor se 9. t. m. uradno poroča, so zvezne čete generala pl. Falkenhayn 8. t. m. vrgle sovražnika pri Törzburgu in Braşovo (Kronstadt) v počestem boju očistile sovražnika. Iz Haromszoka prihitela sovražna ojačenja smo južnovzhodno Marienburga ustavili in potokli. Rumuni se na bojnem polju povsod umikajo. V Hargitta- in Görgey-pogorje prodirajoči armadi generala pl. Arz se sovražnik mestoma upira. Poleg Sistova na bolgarski Donavi polastili so se, podpirani po podonavskem brodovju, nemški oddelki in avstro-ogrski pionirji nekega po Rumunih zasedenega otoka ter zaplenili šest topov in ujeli tri častnike in 155 mož. — Ker so bili Rumuni zadnje dni kar zaporedoma poraženi, so zavezniške čete južno mejo Sedmograškega osvobodile od gore Sigleu do Persanskega gorovja, torej v zračni črti 230 km. Od Rumunov zasedenega ozemlja je bilo do sobote pridobljenega nad 1200 km². Upajmo, da bo Rumunija v kratkem plačana za svoje verolomstvo, kajti naš glavni udarec je sedaj namenjen njej.

Zahodno bojišče. — Nemško uradno poročilo dne 9. t. m. poroča: V bližini obrežja in južno od Yperna kakor tudi na črti Artois armadnega oddelka prestolonaslednika Ruprehta živahno delovanje topništva in patrolj. Ljuta bitka ob Sommi traja dalje skoraj povečano ljutostjo, tem občutljivejši je težki, zgbepolni poraz za naše sovražnike, katerega jim je zadala hrabra pehota in močno topništvo armade generala pl. Below. Niti najmanjši jarek 25 km dolge bojne črte nismo izgubili. S posebno ljutostjo in v kratkih presledkih napadali so Angleži in Francozi ne glede na izvanredne izgube mej Guendecourt in Bouchavesnes. Čete generalov pl. Bühn in pl. Garnier so jih vselej popolnoma odbile. Pri Le Sars smo ujeli, ko smo izčistili neko angleško gnezdo, 90 mož in zaplenili sedem strojnih pušk. Povečal se je tudi topniški boj severno Ancre in v posameznih odsekih južno Somme, kakor tudi pri Vermandovillers. Obsežne nemške razstrelbe v Argonih razdrle so francoske jarke v precejšnji širini. Vzhodno Moze pomnožil se je obojestranski ogenj od časa do časa. — Zračni boji, kateri so dosegli dosedaj še ne doseženo število, so bili za nas uspešni. V septembru smo izgubili v zračnih bojih 20 letal. Francozi in Angleži so izgubili v zračnih bojih 97 letal, od tal sestreljenih je bilo 25 in neprostovoljno se jih je moralo v naši črti na zemljo spustiti sedem, skupaj tedaj 129 letal.

Balkansko bojišče. — Kakor poroča bolgarsko uradno poročilo 7. t. m., so Bolgari pri kraju Dolna Dupeni na vzhodnem bregu Prespa jezera s protinapadom odbili napad sovražnika. Odbili so z velikimi izgubami za sovražnika ponovne napade, ki jih je izvedel sovražnik na bojni črti Gradešniška železniška proga Florina Bitolj z velikimi silami. Izjavili so se poizkusi sovražne pehote, da bi prekorčila pri vasi Skočivar Črno. Vsi sovražni napadi na višini Požar in Rjahovo v dolini Moglenica so se zrušili. Zelo slabo delovanje topništva na obeh straneh Vardarja. Na vznožju Belašice planine je mirno. Dve pehotni stotnji in en eskadron konjenice, ki so poizkušali napredovati proti kraju Elizan, so Bolgari razkopili. Sovražne ladje živahno križarijo ob egejski obali. Višine v okolici Orfana je neko sovražno brodovje brez uspeha obstreljevalo. Dne 9. t. m. pa se uradno poroča, da so odbili sovražne napade zahodno železnice Monastir-Florina,

slovesnost? “ Duhovnik ga je pogledal v purpur oblečenega. „Ali ne vidite?“ se je začudil in obrnil pogled od svetlikajočega se smaragdne križa, ki se je bliščal na zlati verižici na kardinalovih prsih. — „Ne vidim prav ničesar, kakor pogreb nekega ubožca. Kdo je bil?“ je vprašal kardinal. „Ne vem!“ je odgovoril duhovnik. „Vem pa, da izvoljenec Gospodov. Ne vidite, da koraka pred njegovo krsto kralj David s harfo v rokah in za krsto sam Zveličar, bos in s trnjevo krono na glavi?“ In nagnil je svojo glavo v prah. Kako bi ga mogli videti oni ponosni in samozavestni, zaslepljeni po prazni slavi tega sveta? Ni prišel Kristus vstanavljat svojega kraljestva za-te, temveč za nesrečne in boječe, za žalostne in tiste, ki so v stiskah, za ubožce in reveže, ki nimajo prav nič skupnega s tem, kar oznanja moč in gospodstvo te solzne doline. O teh, ki so med ljudmi prvi, ne vé Bog ničesar; tistim pa, ki so zadnji, pa pokaže Zveličar večkrat njim v tolažbo svoj božanstven, trpinčen in blažen obraz.

vzhodno železnice pa se je sovražniku posrečilo, ustaliti se na levem bregu Črne.

Razna bojišča. — Turško uradno poročilo 6. t. m. poroča, da so Turki presenetljiv ogenj sovražnika na obeh bregovih Felahie bojišča prisilili, da je moral utihniti. Vsled presenetljivega napada 27. septembra je izgubil sovražnik, kakor se je dognalo, nad 300 mož. Na perzijskem bojišču se vrše na levem bregu praske. Na kavkaškem bojišču so Turki napredovali v odseku Agnet in ujeli nekaj mož. Z za Turke ugodnim uspehom se vrše v središču spopadi patrolj. Sovražne napade na gotove dele bojne črte so Turki odbili s krvavimi izgubami za sovražnika ter ujeli več sovražnikov. Na ostalih bojnih črtah nič važnega.

Na morju. — Avstrijsko uradno poročilo 9. t. m. javlja: V noči od 8. na 9. t. m. so naša pomorska letala z uspehom obstreljevala z bombami kolodvor in vojaške naprave v San Giorgio di Nogaro in Latisana, nadalje obrambne baterije v Porto Buso, notranjo luko v Gradežu in baterijske postojanke ob Spodnji Soči. Kljub ljutemu obstreljevanju vrnila so se vsa letala nepoškodovana. — Zastopnik Wolfovega urada javlja 8. t. m. iz New-Yorka: Nemški podmorski čoln U 53 iz Wilhelmshaven je došel sem. Prevozil je ocean v 17 dneh. Amerikanski U-čoln „D3“ spremil ga je v luko. Ne da bi spopolnil gorivo ali druge potrebščine, je po dveurnem bivanju v luki zapustil zopet isto neznano kam.

Cerkveni koncert v Novem mestu.

Cerkveni koncert, ki se je vršil v nedeljo 8. oktobra ob pol 5. uri popoldne v kapiteljski cerkvi v korist za v vojski pohabljenih, za vdove in sirote padlih vojakov in za iz vojske se vrnivše jetične vojake, nam je nudil s svojim izbornim izbranim sporedom izredno veliko glasbenega umetniškega užitka. Cerkev je bila malodane polna poslušalcev iz civilnih in vojaških stanov obojega spola.

Gledé pevskih točk in tudi gledé prireditve je ta koncert nadkriljeval vse prejšnje. Odlična slovenska koncertna pevka gospa Pavla Lovšetova je razveselila s svojim krasnim, srebrnočistim glasom z Bachovo „Ave Marijo“ vse občinstvo. Istotako je očarala poslušalce s svojim ljubkim in prisrčnim, naravnim in zdravim petjem in predavanjem Filkejeve „Pozdrav Mariji“. — Gospod dr. Strašek je s svojim mogočnim in vznesenim, ob enem prav prijetnim baritonom imenitno in z gorkim čustvovanjem pel Niedermeyerjev „Pater noster“ in Rudnikovo „Kantata“. — „Molitev beguncev“ je lepa dramatična skladba in zelo ugaja; posebno sopran solo in enoglasni zbor basov je veličasten. — Mešan zbor kapiteljske cerkve je ponovno ta večer pod vodstvom svojega pevovodje zopet žel triumf posebno pri Händlovim vzvišenim zborom iz Oratorija „Mesija“. Veličastvo Gospoda Boga bo razodeto. — Hummelnova skladba „V trpljenju bridkih dneh“ je po svoji moderni harmonični opremi napravila slovesen uvod. — Instrumetalni del koncerta se je isto dobro dovršil, če prav pri Dvořakovem „Trio“, za nemuzikalčno izobraženo občinstvo malo razumljivo, pač pa z gorkim čustvom umetniško izpeljano. Pa je prav, da se občinstvo tudi polagoma privadi na moderno glasbeno umetnost. — Koncert je zaključila večno krasna „Cesarska himna“, katero je odpel ves pevski zbor s spremljanjem orgel in ki je majestetično donela v hramu božjem.

Zahvala gre veleč. in mil. gosp. proštu Dr. Seb. Elbert-u, kateri se v svoji vnemi in požrtvovalni ljubezni do bližnjega, v tolažbo in uteho trpečemu človeštvu, ali če se gre za razvedrilo svojega mu udanega meščanstva, nikdar ne ustraši nobene truda.

Tudi denarni uspeh je bil zelo dovoljen. Nabralo se je vstopnine in preplačil kron 600.—; dohajajo pa še vedno novi darovi. Uljudno se prosi, kdor je bil zadržan od koncerta, naj vpošlje svoje namenjene prispevke mil. gospodu proštu Dr. Seb. Elbertu.

 Pridobivajte nam novih naročnikov na „Dol. Novice“!

V spomin † Ivanki Germ.

So še pobožne duše, ki živé liki prijetno dišeči vijolici ločene od hrumečega sveta, zatopljene v bogoljubno življenje, bogate krščanskih čednosti in kreposti, polne srčnega miru in blaženosti. V Marijinih družbah se nahaja še veliko takšnih ljubkih evtek. Človek je nekako srečen, če se z njimi seznani in z njimi zaupno občuje. Ena takšna prijetna cvetka, ki je posebno zadnja leta skrivnostno rastla in se razcvetala v krasno vrtnico na vrtu Marijanske kongregacije, je brezdvomno tudi Ivanka Germ, ki se je 30. septembra 1916 preselila k nebeškemu ženinu. Marijina družba jo lahko po pravici šteje med svoje najvzlednejše članice kot vzor Marijine hčere v življenju, trpljenju in smrti.

Gospodična Ivanka Germ se je rodila 25. februarja 1874. v Adlešičih in je bila ustanoviteljica Marijanske kongregacije v Novem mestu, kateri je darovala vse svoje duševne in telesne moči v procvit družbe, bodisi kot vodnica, ali kot odbornica, dokler je bila zdrava. Kako bridko se je solzila, ko je morala zaradi boleznih sodelovanje pri družbi opustiti, pri kateri je delovala z vzorno ponižnostjo in z najboljšimi uspehi, z vsemi svojimi zmožnostmi, s svojo resnično pobožnostjo ter s svojo iskreno otročjo ljubeznijo do Marije. Nadnaravna radost je odsevala iz njenega obraza, kadar je obhajala njej veleljuba družba kakšno posebno slovesnost, kadar je videla svoje sočlanice srečne in zadovoljne. Da, clo sodelovala je pri igrah Marijanske kongregacije s takšnim vzpodbudnim veseljem, da je vnela vse igralke k navdušenju dobre stvari; in če so potem igre izpadle v splošno zadovoljnost, oh, kako je bila tudi Ivanka srečna in vesela — vse bi dala za pridne igralke.

Pokojnica pa je bila tudi med meščanstvom v splošni časti. Kedo bi ne ljubil in ne spoštoval tako plemenitega značaja? Sovražnika ni poznala, ker tudi ona ni nikogar sovražila; njej je bil vsak ljubeč brat in draga sestra v Kristusu.

Kmalu po smrti svoje predobre mamice se je zaradi bolehanja preselila Ivanka iz Novega mesta na Železno Kaplo k svojemu bratu preč. g. župniku Matevžu Germ, kjer je še nadalje prenašala svojo neozdravljivo bolezen s čudovito potrpežljivostjo in udanostjo v voljo Božjo. Toliko bolečin prenesti in pretrpeti brez godrnjanja, brez toženja, mirno in vstrajno, je zamogla le ona, ki je trpela iz ljubezni do Križanega in njegove Žalostne Matere, kot prava služabnica in mučenica Kristusova, kot vzor Marijine hčerke. In kot taka je izdihnila svojo dobro dušico.

V svoji hudi bolezni pa ni pozabila svojih ljubih sestic, za katere je imela v pismih vedno dovolj bodrilnih nauk za njihovo življenje; ni pozabila svojih prijateljic in znancev v Novem mestu, katerim je še tik pred smrtjo izročevala prisrčne zadnje pozdrave.

Kakor v Novem mestu pridobila si je tudi v svojem novem domovju na Železni Kapli splošne simpatije pri vseh stanovih. Dokaz temu je bil pogreb 2. oktobra, katerega se je udeležilo sedem tujih gospodov duhovnikov, oba gospoda župana belski in trški, gospodje od sodišča in davkarje in veliko drugih župljanov. Sprevod je vodil veleč. g. komendator z Reberce Anton Ža. k. Ob grobu je govoril domači gospod kaplan Malej rajni Marijini hčerki v slovo prav ganljive besede. Kapelski mešani zbor pa je pretresljivo zapel pred hišo žalosti in ob grobu žalostinki „Nad zvezdami“ ter „Oj zadnja pot“. — Novomeška Marijanska kongregacija je imela za blagor duše nepozabne svoje nekdanje voditeljice v torek 10. oktobra requiem s sv. mašo. Več članic je darovalo tudi sv. obhajilo za njo.

Draga Ivanka, umrla si sicer po telesu, toda tvoj duh in lep zgled bodeta ostala vedno pri nas! Bodi ti lahka koroška zemlja in večna luč naj ti sveti, zvesta hči Marijina!

Domače in tuje novice.

Visok obisk. Pretekli teden se je mudil v Novem mestu ekscelexca Frančišek Borg. Sedej, nadškof goriški, kot gost mil. g. prošta dr. Seb. Elbert. Obiskal je pri tej priliki Šmarjeto, Št. Peter in Trško goro, kjer je tudi opravil v Marijinem svetišču daritev sv. maše. Povsod je bil ljubeznivi nadvladika radostno sprejet.

Osebnostna vest. Na tukajšnji deški ljudski šoli je vsled bolehnosti stopil v začasni pokoj vodja šole, preč. gospod P. Gothard Podgoršek. Želimo mu skorajšnjega popolnega okrevanja. Na njegovo mesto je stopil kot začasni vodja preč. gospod P. Atanazij Ausser.

Katol. Tiskovno društvo v Ljubljani je povodom cesarjevega godu podarilo 400 K za vojaške vdove in sirote, 300 K za pohabljenе vojake in 300 K za bolne vojake, skupaj 1000 K.

V dnevih darovanja se je nabralo v Novem mestu: Članarine K 333-20, po nabiralnih polah prispevkov K 488-10, z nabiralniki K 83-65, s skupičkom za prodane znake in cvetice K 427-90; in III. red je nabral pri svojih članih K 100—; tedaj skupna svota K 1432-85. Natančneje poročilo v prihodnjem listu Dol. Novic.

V dnevih darovanja je vrgel skupiček vseh v Ljubljani prodanih znakov okroglo 10.000 kron, kar je spričo danih razmer prav lepa vsota. V tednu Rdečega križa je stala Kranjska po svojem donesku med avstrijskimi kronovinami na drugem mestu. To je najboljši dokaz domoljubne požrtvovalnosti našega ljudstva.

Osebnostna vest. Prof. Bogumil Remec, ravnatelj slov. trgovske šole v Ljubljani je začetkom šolskega leta došel na gimnazijo v Novo mesto.

Odkritje „vojnega moža v Novem mestu“ se je prelozilo na 2. decembra t. l. Dohodki pri tej slavnosti bodo v isti dobrodelni namen, kakor pri dnevih darovanja.

Umrla je 10. oktobra v Novem mestu preblagorodna gosa Ernestina Claricini-Dornpacher roj. pl. Appel, vdova podpolkovnikova, v 82. letu starosti. R. I. P.!

Vojaške bolnišnice je včeraj nadzoroval msgr. c. in kr. vojni superijor Klobovs iz Ljubljane. Msgr. je doma iz znane rodbine v Škofji Loki.

Obisk novomeške gimnazije. V začetku šolskega leta 1916/17 je bilo na novomeški gimnaziji vpisanih 178 učencev, med njimi 16 privatistinj. V prvi razred je bilo vpisanih 39, v drugi 35, v tretji 26, v četrti 19, v peti 24, v šesti 14, v sedmi 14, v osmi 7.

Imenovanje. Za deželnosodna svetnika sta imenovana g. dr. Vladimir Förster v Metliki in gospod Albert pl. Levičnik v Novem mestu.

Vpoklic črnovojnikov. Dodatno k tukajšnjemu odloku z dne 30. septembra t. l., št. 4156 se da vsled odloka c. kr. deželnega predsedništva z dne 3. t. m., št. 6267 v vednost, da je tudi rok za odrinitve k vojakom v letih 1892 do 1890, kakor tudi 1884 do 1880 rojenih črnovojnikov preložen in so se kot novi poklicni dnevi določili: 1) za letnike 1871 do 1866 — 3. november 1916. 2) za letnike 1892 do 1890, kakor tudi za letnike 1884 do 1880 — 16. november 1916. Posamezni črnovojniki letnikov 1892 do 1890, kakor tudi 1884 do 1880 bodo poklicani s posebnimi poklici tudi prej. Opomni se pa izrečno, da velja predstoječa odgoditev vpoklicnih rokov samo za one črnovojnike, kateri so bili na prebiranju v notranjosti države, med tem za vse črnovojnike, kateri so bili na prebiranju zunaj države, veljajo vpoklicni termini, ki so vpisani v njih črnovojnih legitimacijskih listih.

Ogenj. Dne 5. oktobra popoldne je pogorel kozolec v vojni nahajajočega se posestnika Antona Vidic iz Vel. Škerjanč, občina Šmihel-Stopiče. Škoda je znatna, ker

je bil kozolec poln pridelkov. Zgorela je vsa krma, kuruza in tudi dva voza. Zavarovan je bil za 2000 K, a je bilo samo seno vredno čez 2000 K. Kako je bilo zažgano, se ne vé. Na lice mesta je prihitelo „Prostov. gasilno društvo Kandija“ s svojo parno brizgalno ter preprečilo, da se ogenj ni razširil.

Smrtna kosa v ces. Elizabete bolnici v Novem mestu. Dne 8. oktobra je umrla Marija Omahen, 70 let stara, soproga hišarja iz Vel. Gabra, občina Št. Pavel. Naj počiva v miru!

Prestavljena sta: P. Friderik Saller, bivši katehet v Kamniku, na Brezje; na njegovo mesto pa iz Ljubljane Pater Oto Kocjan. Dohod v Kamnik je bil 15. sept. in odhod iz Kamnika k Mariji Pomagaj pa 16. septembra.

Ročni katalog za katehete ni za dobiti za čas vojne pri J. Krajec nasl. v Novem mestu. Nova popravljena izdaja se bode šele po vojni lahko natisnila, če se bode oglasilo več častitih odjemalcev; sedaj ni papirja, ne delavcev.

Poročil se je g. Alojzij Črepinko, častniški namestnik pri 3. pionirskem bataljonu z gosp. Reziko Heinriher iz Novega mesta. Bilo srečno!

Plemstvo je podelil cesar vdovi pred sovražnikom padlega poveljnika 55. pešpolka polkovnika Alojzija Velkavrha — gospej Leopoldini Velkavrh in njenima hčerkami Aleksandri in Nadini Velkavrh s častno označbo „pl.“ in pridevkom „Tyszkowice“.

Umrl je 4. oktobra v Ljubljani namestnik dež. glavarja na Kranjskem baron Leopold Liechtenberg-Janeschitz pl. Adlersheim, star 63 let. Več let je bolehal. Deželni poslanec ustavovernega veleposestva je bil od leta 1884, skoro 20 let je bil namestnik deželnega glavarja, dolgo vrsto let je bil ugledni član c. kr. kmetijske družbe kranjske. Bil je splošno priljubljen, izredno simpatična osebnost. Pokojnik ni imel nobenega sovražnika, kakor je tudi sam nudil vsakemu le prijaznost. Kadar je predsedoval deželnemu zboru, je vodil obravnavne deželnega zbora s stvarno spretnostjo in izredno koncilijantnostjo. Bil je pravi Kranjec, ki je visel s celim srcem na svoji ožji domovini, deželi Kranjski. Kremenit značaj, kakršen je bil pokojni baron Liechtenberg, je odkrito spoštoval vsako drugo prepričanje. Skratka, bil je mož, kakršnih je malo. Kranjska dežela je z njim izgubila svojega dobrega, blagega sina. Bog mu poplačaj vse, kar je dobrega storil za našo deželo! Slovesni pogreb se je vršil v petek ob 4. uri popoldne.

Umrl je v Ljubljani po kratki bolezni 7. oktobra ob 10. uri zvečer g. dr. Rudolf Repič ter bil pokopan pri sv. Križu. Pokojnik je bil blag gospod, usmiljenega srca in dober zdravnik v Št. Vidu pri Zatičini. Bodi mu časten spomin!

Velikodušni dar. Veleindustrijec g. Karl Pollak je položil na roko gospoda deželnega glavarja 200.000 kron za revne vojne vdove in sirote iz Kranjskega. Čast in hvala takšni požrtvovalnosti!

Za penzijski zaklad za svoje uslužbence je odločila tvrdka Pollak v Ljubljani temeljito glavnico 200.000 kron! Posnemanja vredno!

Umrl je v Ljubljani trgovec g. Oroslov Bernatović 9. oktobra previden s tolažili sv. vere. R. I. P.!

Najlepše pozdrave z gališkega bojišča vsem Dolenjcem, posebno pa preljubim Novomeščanom in Novomeščankam pošilja poročnik Jože Barle.

Nemškega vojnega posojila so podpisali, kakor je doslej razvidno, 10 milijard 590 milijonov.

Zaplembo premoženja je odredilo tržaško dež. sodišče proti dr. Viktorju Cesciuttiju, odvetniku in bivšemu podžupanu v Gorici in proti Ivanu Marocco, posestniku v Gradcu, ker sta osumljena zločina proti vojni sili države.

Novi 2 vinarski železni novčiči, ki pridejo sedaj v promet, bodo v sredi preluknjani.

Tovarna barv A. Zankl sinovi v Ljubljani je naklonila svojim uslužbencem v tem letu že ponovno dvojno mesečno doklado. Čast podjetju!

Pazite na nove poštne pristojbine! V našem listu smo že obširno poročali o novih poštah pristojbinah za pisma, dopisnice, denarne nakaznice in poštne zavojce. Vkljub temu opazamo, da se oddaja na pošto premalo frankirana pisma oziroma dopisnice. Na vsako pismo treba nalepiti znamko za 15 vin., na vsako uradno dopisnico znamko za 8 vin. Ako ne dobite še novih dopisnic z znamko 8 v, prilepite še eno znamko za 3 vin. Na nakaznice treba do zneska 50 kron nalepiti znamko 20 vin. (ne več 10 vin.), na razglednice ali druge karte pa tako za 10 v (ne več 5 vin.)

Za uboge goriške begunce so dekleta iz Marijine družbe v Šmihelu dobila tudi v Smolenjivasi 13-42 kron, kar je v zadnjem izkazu pomotoma izostalo. Vsa svota se je potom knezoškof. ordinarijata v Ljubljani poslala „Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani“.

Visoki obiski v begunskih taborih. Goriški nadškof dr. Sedej je te dni obiskal begunske tabore v Wagni, Brucku in Steinklammu. Oglasil se je tudi med begunci v Gradcu. — Dne 29. septembra je obiskal finančni minister vitez Leth begunsko taborišče v Brucku na Litvi. Ogledal si je vse naprave in šole, se živo zanimal za zdravstvena in tehniška vprašanja v taborišču in se je informiral pri predstojniku uprave, okrajnem komisarju Zupančiču, glede prehranjevanja in še nameravanih naprav. O vsem, kar je videl, je izrekel svojo zadovoljnost in je poudaril mirno razpoloženje med begunci in njihovo dobro zdravje.

3400 beguncev Slovencev se nahaja sedaj v taborišču v Brucku, kamor pride tudi zdravnik dr. Defranceschi. Za mladino je tam urejena ljudska šola; otvori se tudi tečaj za kmetijski pouk.

Goriških beguncev se je zadnje dni kaj veliko zopet na novo naselilo po Dolenjskem osobito v novomeškem okraju. Vbogi begunci uživajo povsod med ljudstvom spoštovanje in usmiljenje.

Begunci iz Primorskega, pozor! V Novem mestu in bližnji okolici je prenapolnjeno z begunci. Tudi najmanjšega in najpriprostejšega stanovanja tudi za drag denar ni mogoče dobiti. Da se begunci sitnostim in znatnim stroškom izognejo, priporoča se, da begunci v prihodnje ne prihajajo v Novo mesto. Nasvetuje se jim, da se podajo ali na Krko, ali v Zagradec, ali v Žužemberk, ali na Dvor, — za vse te kraje služi železniška postaja Zatičina — ali v Dobrniče, želez. postaja Vel. Loka, ta postaja tudi lahko za Žužemberk in Dvor, ali v Semič, ali v Črnomelj, ali v Gradac, ali v Metliko — vsi ti kraji imajo želez. postaje. Ti kraji dosedaj še niso prenapolnjeni z begunci. Toliko v vednost. — Posredovalnica za goriške begunce v Novem mestu, dne 7. oktobra 1916. Jos. Kovač predsed. namestnik.

Darujte za uboge goriške begunce obleke in denarja! Nujna prošnja in nujna potreba! Darove sprejema „Posredovalnica za gor. begunce, Ljubljana, Dunajska cesta.“

Predstojništvu c. kr. okrajnih sodnij Kanal in Gorica se nahajata sedaj na Grosupljem pri Ljubljani.

Komenski dekanijski in župni urad se nahaja sedaj v Lokvi pri Divači, kamor se lahko obrnejo komenski begunci na dekana in župnika prečastitega gospoda Ign. Valentinčiča v morebitnih zadevah.

Županstvo iz Vogerskega pri Gorici se nahaja sedaj v Zdenski vasi, pošta in železn. postaja Dobropolje okraj Kočevje.

Konjski hlapec se sprejme na kmetijski šoli na Grmu v službo. Plača po dogovoru.

Pesem beguncev.

Begunci smo. Vse so nam vzeli
in hiše nam požgali so
in iz dežele naše drage
nas v mrak in mraz izgnali so.

Berači s praznimi rokami
odšli iz dragih smo domov,
z obleko le za prvo silo
prepodil nas je grom topov.

Oj, z Bogom, ceste ve domače,
po katerih kdaj hodili smo,
oj, z Bogom, cerkve naše bele
po katerih kdaj molili smo!

Oj, z Bogom, hribi in doline,
dežele naše divni kras,
vinogradi, gozdovi, polja,
s solzami smo odšli od Vas!

Oj, z Bogom, dragi naši rajniki!
O, vas že čuva božji vrt,
o, blagor Vam, ker Vas od doma
izgnati več ne more črt!

Za nami vse, kar nam je drago,
pred nami nam neznana pot,
le veter spremlja nas in tuli,
Bog ve, kam pridemo odtod?!

Oj, z Bogom, zlata domovina,
ti ljubi naš slovenski kraj! —
Ah, črni mrak že pada nate,
Bog ve, kdaj pridemo nazaj?!

Fr. Pavšič.

Cerkveno.

Kako moli krščanska ljubezen očenaš?

„Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi
odpuščamo svojim dolžnikom!“

Ta peta prošnja se sliši kakor kratka
spokorna molitev, kakor Miserere kesanja,
kakor Confiteor pri izpovedi. Kesanje in
izpoved sta pa primerna za naš vojni čas,
ko se vali nad našimi glavami grom božje
sodbe. Žal, da smo pač prepozno pred božjo
pravičnostjo priznali svoje grehe. Padli
smo tako globoko v svojo grešnost, da
nismo bili več sprejemljivi za milost ke-
sanja in obžalovanja. Zato nas je Bog
osmešil kot lahkomišelnih otroke in začel
deliti svoje milosti s šibo. In mi v ihtenju
ječljamo besede: Odpusti nam naše dolge.
Da pa to odpuščanje preje in gotoveje do-
sežemo, pristavljamo še konec te prošnje:
Kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.
Ta drugi del naše prošnje se nam zdi kot
nekaj nadzemskega, nekaj nadčloveškega
v času, ko se narodi bore med seboj s
peklensko besnostjo, ko je njih mišljenje
sovražstvo in njihovo delo moritev. In vendar
vemo, da se tudi ta očenaševa prošnja moli
v vojnem času. Ona v naših cerkvah ni
utihnila in ni izginila iz naših svetih knjig.
V njem s prepričanjem priznavamo temeljno
misel Kristusove pridige na gori: „Ljubite
svoje sovražnike, dobro storite tistim, ki
vas sovražijo, blagoslovite one, ki vas pre-
klinjajo in molite za vse, ki vas obrekujejo“
(Luk. 6, 27, 28).

Izpolniti to prvo in največjo zapoved,
je največja in najlepša dolžnost krščanske
ljubezni.

Ni še končana bitka in že začenja
svoje delo. Kakor mati svojega, išče ona po
bojišču padle junake. Njeno postavo odeva
Odrešenikova dobrot in angeljska svetloba;
ona ne pozna več krutega nasprotja med
sovražnikom in prijateljem, ona sliši le stok
otrok, ki kličejo istega božjega Očeta v ne-
besih in isto mater krščansko ljubezen do
bližnjega, ki je za službo maziljena s sveto
krvjo iz srca istega božjega Sina.

Mrtvecem izkoplje z ljubeznjivo roko
pokojni grob in na gomilah sovražnikov
poklekne s tiho molitvijo: „Odpusti nam

naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim
dolžnikom.“ Tu se je že sklenil mir, čeprav
v daljavi traja bitka dalje.

Tiste, ki so ostali še pri življenju,
vsprejme pod varstvo križa, jih spravi v
lazarete, jim streže in leči njih rane, kakor
da bi bili vsi principi lastne vladarske hiše.
Tako ceni tudi ujetega sovražnika, tako
odpušča svojim dolžnikom. (Dalje sledi.)

Begunci.

I.

Begunci! — Žalostna slika se mi
pojavi ob tej besedi. Slika naših bednih
ljudi, naših bratov Slovencev, ki zapuščajo
svoje ljube domače kraje. Pridete revni in
onemogli, kdo ne bi odprl za vas svoje
roke bratovsko in pristržno in vas gosto-
ljubno sprejel?! Vaše domačije se rušijo
v prah in pepel in tuji se jih polasčajo.
O, bedna slika, ki je nastala v sedanjih
časih! Mirno ste še živeli pred kratkim,
možje na plodonosnih poljih — solnce je
vzhajalo izza gor —, žene pri ognjiščih,
otroci na travnikih in ob potočkih. Mirno
so vam tekli dnevi in čeprav je bilo vaše
delo hudo, znoj vam je tekel z obrazov,
ali vi ste bili vsaj doma, na svoji zemlji.
In zdaj? ... Šli ste po svetu daleč, daleč;
kdaj se boste spet vrnili? Kakšno bo vaše
bivališče? Ali bo še ostalo čisto in nepo-
kvarjeno, ali ga bo oskrunila kruta tujčeva
roka? Kje ste časi polni sreče?

II.

Slonel sem pri oknu in čital. Gledal
sem na cesto in opazoval vozove, ki so
drveli sem in tja iz kolodvora na kolodvor.
Tam na sredi ceste so kramljali trije kmetje,
sreča jim je sijala iz obraza — slika naše
zemlje. Govorili so o kupčiji in eden izmed
njih je namignil tovarišema zaupno besedo
in odšli so vsi trije v gostilno. Gledal sem
dalje. Po cesti so prišli tuji. Kdo, sem se
vprašal? Kdo so in odkod? Bili so možje,
žene in otroci. Različni: bogati in revni. —
Tam so se peljali na vozu gospod z zlato
urino verižico na telovniku, zraven bogato
oblečena gospa. Na vozu je ležalo polno
škatelej in oblek. Za mestnim hišam so
izginili ... Pridrvel je drug voz, podoben
prvemu. Bili so tudi otroci gori, vsi še v
tisti dobi življenja, ko samo gledajo v pisan
svet in se čudijo vsemu. Tudi ta voz je
oddrdal mojim očem. Po dreveredu so šli
peš revni ljudje. Bili so videti zelo utrujeni,
posedli so od dežja mokre klopi. Mož že
v visoki starosti, z zagorelim obrazom, je
bil sklonjen k tlom, skrb in žalost sta ga
vpognila. Žena je bila menda objokana.
Obraz je zakrivala z rokami. In otroci!
Ah, srce mi je zaplakalo ob pogledu nanje.
Vsi bosi in slabo oblečeni so skakali okoli
košatih kostanjevih dreves. Niso še poznali
gorjá in gledali so začudeno z velikimi
temnimi očmi. Prišli so za njimi še drugi
s tihimi koraki, polni globoke žalosti. In
pri vsakem koraku se jim je trgalo srce:
„Nikdar več se ne vrnemo nazaj ...“
„Nikdar več ne bomo videli onih solčnih
krajev ...“ In matere so zadrževale solze,
da ne bi vzele poguma malim otrokom,
ki so bili polni veselja in sreče. Brezskrbno
so se igrali, saj niso vedeli, kako težka
usoda jih še čaka. — A, ko bodo dorasli
jim bo vzplamtel v njihovih srcih srd do
onih, ki so jim ugrabili nad vse ljubljeno
domovino. In takrat bo maščevanje. ... Jaz
pa sem bil resnično žalosten. Kako tudi
ne? Naši so vsi ti ljudje, sinovi naše slo-
venske zemlje. In mi jih s krvavečimi srci
gledamo, kako se ruši njih domovina v prah
in pepel, v prah in pepel. — Prišel
je od nekdaj z velikim ropotom kmečki
voz. Bil je čisto navaden in na njem so
bile pritrjene lesene deske za ljudi. Voz
se je počasi ustavil. Vstopili so vsi —
begunci — bilo jih je mnogo in voz jih je
odpeljal v različne vasi, v njim tuje kraje...

III.

In še vedno so prihajali. Revni in
bogati, možje, žene in otroci. Stopil sem
k njim in govoril. In čul sem žalostna

poročila. Zjokal bi se človek ob tako revnem
položaju. Vprašal sem jih, če so kaj rešili
pohištva ali podobnega. Dobil sem odgovor:
„Nič nismo rešili, kaj bi rešili!“ — „Prav
nič ne?“ — „sem nadalje vprašal. „Kdo bi
takrat reševal, ko je vse razburjeno. Pride,
in moraš iti! Komaj, da smo vzeli naj-
važnejše: svoje otroke. Drugo je izročeno
nemilosti tujcem.“ — Ena žena je držala v
roki piščanca. „Za Boga, kaj, da ste vzeli
to seboj, kaj niste mogli kaj boljšega?“ —
sem se začudil. „Veste, veste, človek je
ves zmešan in vzame kar nekaj. Sicer bo
tudi ta kokoška dobrodošla. Veste, zmešan
je človek, ko pride vse tako nahitro.“ —
Žena je obmolnila in gladila piščanca ...
Drugi so spet govorili o vojski, domačih
stvarih in o ljubih krajih. V srce so se
mi zasmilili, kajti v njihovih preplašenih
očeh sem bral težko vprašanje: „Kaj bo,
kaj bo z nami?“ —

*

In zdaj prihajajo še vedno. Ne pač
tako pogosto, a vseeno polagoma. Jaz pa
mislim, da se bliža ta težka noč svojemu
konec in da bo kmalu vstal nov dan. Spet
bo oral kmetovalec svojo drago črno zemljo
in škrjanček bo poletel proti nebu in hvalil
in pel Njegovo sveto ime. — — — J. M.

Raznotero.

Najdenino 3400 kron je prejela delav-
čeva žena Roza Tischler na Dunaju, ker
je našla in vrnila z dragimi kameni ydelane
korale neke aristokratke. Oblast je cenila
korale za 48.000 kron. Pošteni najditelji
bode nagrada gotovo dobro služila; njen
mož je v vojni in pogrešan.

Sleparija v uniformi. Pred kratkim
je prišel v Mohaču na Ogrskem v pisarno
bosanskega pešpolka narednik in je ukazal
nekemu infanteristu, da naj vzame puško,
natakne bajonet in naj gre z njim. V sprem-
stvu tega infanterista je šel narednik v
hišo posestnika Tasiya in rekviriral voz in
dva konja. S tem vozom se je peljal v raz-
lične vasi v okolici Mohača in pobiral tam
milodare za sedmograške uboge begunce.
Župniku v Kolkedu se je to narednikovo
početje zdelo sumljivo in pozval je moža,
naj se izkaže. Narednik je odgovoril s
psovskami in z grožnjami, a jo je prav
hitro odkuril. Odpeljal je seboj še cel voz
pšenice. Izkazalo se je kmalu, da ta narednik
sploh ni noben vojak, nego bivši sluga nekega
trgovca v Mohaču, ki se že dalje časa bavi
samo s sleparijami in izhaja pri tem prav
dobro. Vjeli ga do zdaj še niso.

Kruh iz slame! Neki nemški učenjak
je priporočal za vojni čas slamnati kruh.
Ljudje so se pa od srca smejali njegovemu
nasvetu. Toda rečeni recept ni prav nič
novega. V nerodovitnih letih 1710 do 1720
so tak kruh v istini pekli in to spet ravno
v Nemčiji in morda ponekod tudi v Avstriji.
Pšenično in rženo slamo so prali, sušili,
drobno rezali in mleli. Mlinski kamni so
pa morali biti dobro in ostro nasekani.
Mero slamnate moke so mešali potem z
dvakrat toliko mero ržene moke in iz te

mešanice pečeni kruh je bil še dosti dober.
Tako vsaj poročajo stara poročila. Koliko
je v slamnatem kruhu redilnih snovi, se
prav nič ne pove, kar je tudi zanimivo.

Najbogatejša ženska je nedavno umrla
v Severni Ameriki, z imenom Hetty Green.
Njeno premoženje je še veliko večje, nego
se je mislilo, pa je le morala vse zapustiti
in nastopiti pot v večnost. Vrednost njenih
hiš v New Yorku znaša 10 milijonov do-
larjev, v industriji ima 60 milijonov, v
bankah 25, v petrolejnih čistilnicah 10,
v posojilnicah 40, v gotovini 10 milijonov
dolarjev, skupaj nekako 755 milijonov
kron. Države se bo prijelo okrog 100
milijonov kron.

Geschäftszahl: E 76/16/28

Versteigerungsedikt und Aufforderung zur Anmeldung.

Anf Antrag der betreibenden Partei findet am
16. Oktober 1916 vorm. 10. Uhr beim Kreis-Gerichte,
Zimmer Nr. 25 auf Grund der hiermit genehmigten Bedin-
gungen die Versteigerung folgender Liegenschaften statt:
Grundbuch Tschermoschnitz Eial. Zahl 52, 220,
275, 288, 331: Bauergrund, Haus in Mitterdorf Nr. 13,
Wirtschaftsgebäude, Äcker, Wiesen, Wälder. Schätzwert
8670 K, Geringstes Gebot 5780 K. Unter dem geringsten
Gebote findet ein Verkauf nicht statt.

K. k. Bezirksgericht in Rudolfswert, Abt. IV.,
am 5. September 1916.

Jubilejne ustanove.

Trgovska in obrtniška zbornica za
Kranjsko razpisuje za leto 1916:

a) osemnajst cesarja Frana Josipa
ustanov (8 po 50 kron in 10 po 20 K)
za uboge onemogle obrtnike vojvodine
Kranjske; b) štirinajst cesarja Frana Josipa
ustanov (4 po 50 K in 10 po 20 K) za
uboge onemogle obrtnike in trgovce voj-
vodine Kranjske; c) pet cesarice Elizabete
ustanov po 40 K za uboge onemogle vdove
kranjskih obrtnikov, ter d) pet cesarja
Frana Josipa ustanov po 20 K za uboge
onemogle vdove kranjskih obrtnikov in
trgovcev.

Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrt-
niški zbornici v Ljubljani do 10. novembra
1916. Priloži naj se jim ob občinskega in
župniškega urada potrjeno dokazilo, da
je prosilec obrt ali trgovino samostojno
izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne
more več delati in da je ubog, oziroma,
da je prositeljica onemogla uboga vdova
bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Loterijske številke.

Trst, 4. oktobra 78 5 39 69 24

Brek in landaver

oba v dobrem stanu, landaver srednje teže,
s šagrinom tapeciran, oljnate osi, brék za
8 do 10 oseb, pokrit, naprodaj po nizki
ceni pri IVAN SITAR na Toplicah. 84

Hišo z manjšim posestvom

na deželi se želi kupiti. — Naslov pove
uprava Dol. Novic. (83-2-2)

MODNI SALON

A. DRAHE

NOVOMESTO, Glavni trg 65.

Priporoča veliko izbiro najnovejših

damskih klobukov

velour, pliš in baržun.

Najmodernejše oblike.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Točna postrežba in zmerne cene.

86-3-1